

IGOR BRATOŽ

Sodim v generacijo, ki je Josipa Vidmarja kot javno figuro spoznala in poskušala dojeti v času, ko se njegova zaresna ali namišljena moč vplivanja ni zdela več tako silna, kot so o tem poročali mnogi iz generacij pred mano. To seveda ne pomeni, da je mogoče kar tako, nonšalantno in brez tehtnega premisleka, enostavno spregledati marsikaj usodnega, kar danes določa Vidmarjev pomen za tukajšnjo družbo in kulturo. Moje izhodišče za razpravljanje o Vidmarju danes, o dometu njegovega opusa, pa je vendar zelo parcialno: Vidmar me zanima predvsem zunaj konteksta njegovega časa, necelostno, kot literarni kritik in polemik, delno kot esejist, skoraj nič pa v drugih vlogah, naj si bodi kot član nomenklature slovenske revolucijske oblasti, manipulator tukajšnje kulturne politike v velikem in malem ali kot vsemogočni varuh Slovenske akademije znanosti in umetnosti skoraj četrtino stoletja. Tisto, kar cenim v okviru njegovega – brez dvoma obsežnega in imponantnega – kritiškega opusa, je preprosto povedano jasnost, na videz nepopustljiva zavezanost visokim kriterijem in tako rekoč granitni načelnosti, iz katere je črpal kredibilnost za svojo znamenito zavračalno gesto z roko in njej komplementarno obsodbo “To ni nič!”, pa čeprav je bil ravno tak zmeraj videti kot z močjo preveč obseden cinični narcis. Najbolj zanimivo je seveda to, da je njegov vzvišeni to-ni-nič še danes, torej z ustrezne časovne distance, presenetljivo pogosto relevanten, in to kljub omenjenim kriterijem, ki so bili nedvoumno čudaško zagledani v fantazmo o lepi in večni svetovni klasiki. Resda se ob tem skoraj zmeraj spomnim opazke,

ki jo je svojemu dnevniku zaupal Vladimir Bartol, ko je ugotovil, da je bil Vidmar v svojem življenju ves čas ljubimec literature, poročil pa se z njo ni nikdar; a to ne zmanjša učinka njegove doslednosti oziroma njegovega sloga, v katerem se je opredeljeval do posameznih fenomenov in s katerim je presojal. Iz njega namreč nenehno svetli malce sarkastičen um, delujoč zoper vsakršno provincialnost, zoper čredni okus, "ki je v današnjih časih organiziranih in komercializiranih umetnostnih struj nevarno poenostavljen in uniformiran." (1962) Način formuliranja jasnih vrednostnih sodb, postopek argumentiranja – to je lekcija, ki jo je, če za hip odmislimo vse drugo, kar se žal nujno lepi na ime Josip Vidmar, pametno predelati. S svojo duhovitostjo, tehtnostjo in energično akribijo deluje brezčasno. In to je nekaj.

